

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут права
Кафедра міжнародного права та права Європейського Союзу

Затверджено

Науково-методична рада ДПУ,

від 16. 09. 2025 № 1

Голова НМР І. ШЕМЕЛИНЕЦЬ

Робоча програма навчальної дисципліни

«Європейський Союз в міжнародних відносинах»
для підготовки здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
денної форми навчання

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини»

Статус дисципліни: обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «Європейський Союз в міжнародних відносинах» укладена на основі освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» першого (бакалаврського) рівня спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», затвердженої Вченою радою Університету 12.07.2024 протокол № 19

Укладач:

О. Косілова, к. політ. н.,
доцент, професор кафедри
міжнародного права та права
Європейського Союзу

Гарант освітньої програми
«Міжнародні відносини»

С. ДЕНИСЮК, д. політ. н.,
професор, професор кафедри
міжнародного права та права
Європейського Союзу

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою міжнародного права та права Європейського Союзу, від 28.08.2025 № 1.

Завідувач кафедри

О. ЧЕРНЕЦЬКА, к. ю. н., доцент

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту права, від 11.09.2025 № 3.

Голова вченої ради
Навчально-наукового інституту
права

В. ТОПЧІЙ,
д. ю. н., професор

Завідувач навчально-методичного
відділу

Г. ГРИЩУК,
доктор філософії

Реєстраційний № _____

Зміст

1. ПЕРЕДМОВА.....	4
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	5
4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
6. ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	11
7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	13
8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	14
9. ЛИСТ МОНІТОРИНГУ ТА ДОДАТКИ	16

1. ПЕРЕДМОВА

Анотація навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Європейський Союз в міжнародних відносинах» дає студентам спеціальності «Міжнародні відносини» ґрунтовні знання з основ європейської інтеграції. Розглядаються суть, засади, механізми і наслідки інтеграційних процесів у Європі, особливості європейської інтеграції в економічній, фінансовій, політичній, соціальній, правовій, військово-політичній та інших сферах, досягнення і проблеми на шляху до формування єдиного європейського дому.

Метою навчальної дисципліни є опанування студентами особливостей виникнення, розвитку і трансформації європейського інтеграційного проекту – Європейського Союзу, тенденцій і проблем сучасного етапу його розвитку, місця і ролі ЄС у сучасній системі міжнародних відносин, співпраці України з Європейським Союзом та головних проблем і перспектив реалізації Україною курсу на повноправне членство в ЄС.

Завдання навчальної дисципліни:

- опанування категорійно-понятійним апаратом курсу;
- дослідження специфіки правосуб'єктності Європейського Союзу порівняно з іншими суб'єктами міжнародного права;
- набуття умінь з орієнтування в основних міжнародно-правових актах щодо реалізації Європейським Союзом власної міжнародної правосуб'єктності;
- опанування основних повноважень Європейського Союзу у сфері зовнішніх відносин відповідно до Установчих договорів;
- формування системи теоретичних знань щодо місця і ролі комерційно-торгової політики в зовнішній політиці Європейського Союзу;
 - оволодіння теоретичними знаннями щодо членства в міжнародних організаціях;
- розвиток системи знань з спільної зовнішньої політики та політики безпеки Європейського Союзу;
- опанування специфіки впливу міжнародного права на зовнішню політику Європейського Союзу.

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліни-пререквізити: Вступ до фаху, Політологія, Порівняльне конституційне право, Теорія міжнародних відносин.

Дисципліна-постреквізит: Міжнародне право, Зовнішня політика країн Західної та Східної Європи, Зовнішня політика країн Північної Америки.

Методи навчання:

- за характером подачі (викладення) навчального матеріалу: словесні (лекції, дискусія, розповідь), наочні (демонстрація презентації до теми) та активні методи навчання у відповідності до спеціалізації досліджень здобувачів вищої освіти (цільова аудиторія);
- за організаційним характером навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю у навчанні.

Форми організації занять: лекційні заняття, семінарські заняття, самостійна та індивідуально-консультаційна робота, розгляд та аналіз ситуаційних завдань, кейсів, застосування інформаційних технологій та елементи дистанційного навчання в системі Moodle.

Форми та засоби діагностики результатів навчання. Контроль успішності навчання здобувачів проводиться у формах поточного і підсумкового контролю. Формами поточного контролю є:

- усне опитування;
- тестування;
- письмові модульні контрольні роботи.

Підсумковий контроль – екзамен.

Організація поточного та підсумкового контролю здійснюється з використанням засобів дистанційного навчання в системі Moodle.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (120 год/4 кредити ЄКТС)

Показники	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Обов'язкова	
Модулів – 3	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3	2- й	-
Загальні кількість годин – 120	Семестр	
	3- й	-
	Лекції	
	32 год.	-
	Семінарські	
	28 год.	-
	Самостійна робота	
	58 год.	-
	Індивід.-консультаційна робота: 2 год	
	Форма підсумкового контролю: екзамен	

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти наступними компетентностями та програмними результатами навчання:

Компетентності	Результати навчання
Інтегральна компетентність. ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю	РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

Загальні компетентності.

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності (СК):

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

<p>СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.</p> <p>СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.</p>	
---	--

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання
(120 год/4 кредитів ЄКТС)

№ з/п	Змістовні модулі та теми	Лекції	Семінари	Ікр.	СРС	Всього
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. «ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ТА ІНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»						
ЗМ I (Теми 1–6)						
	Тема 1. Вступ. ЄС як глобальний суб'єкт міжнародних відносин	2	2	–	4	8
	Тема 2. Історія створення і розширення Європейського Союзу	2	2	–	4	8
	Тема 3. Компетенція ЄС у сфері торгівельно-комерційної політики	2	–	–	4	6
	Тема 4. Політика сприяння розвитку Європейського Союзу	2	2	–	4	8
	Тема 5. ЄС як громадянська та нормативна сила	2	2	1	4	9
	Тема 6. Судова практика та міжнародні угоди ЄС	2	2	–	4	8
	Разом за модулем I	12	10	1	24	47
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. «СПІЛЬНА ЗОВНІШНЯ ТА БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ЄС: ПРАВОЗАХИСНИЙ І МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТИ»						
ЗМ 2 (Теми 7–11)						
	Тема 7. Інституційна основа зовнішньої політики ЄС	2	2	–	4	8
	Тема 8. Спільна зовнішня та безпекова політика	2	2	–	4	8
	Тема 9. Спільна торгівельно-комерційна політика	2	2	–	2	6
	Тема 10. Права людини в міжнародних відносинах ЄС	2	2	–	2	6

Тема 11. Вплив міжнародного права на політику ЄС	2	2	–	4	8
Разом за модулем II	10	10	–	16	36
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. «ЗОВНІШНІ ВІДНОСИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ДЕРЖАВАМИ ТА РЕГІОНАМИ СВІТУ»					
ЗМ 3 (Теми 12–16)					
Тема 12. Відносини ЄС і США	2	2	–	4	8
Тема 13. Зовнішня політика ЄС з країнами Азії	2	–	–	4	6
Тема 14. ЄС і країни Африки, Карибського басейну та Середземномор'я	2	2	–	4	6
Тема 15. ЄС у контексті східного розширення	2	2	–	4	6
Тема 16. Відносини ЄС та України	2	2	1	4	9
Разом за модулем III	10	8	1	20	35
Усього за дисципліною:	32	28	2	58	120

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна: «Європейський Союз в міжнародних відносинах»

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. «ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ТА ІНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»

Тема 1. Вступ. ЄС як глобальний суб'єкт міжнародних відносин

План лекційного заняття:

1. Поняття та правова природа ЄС.
2. Етапи становлення та інтеграції.
3. Правосуб'єктність ЄС.
4. Інституційна структура та механізми рішень.
5. Місце ЄС у світовій політиці.

План семінарського заняття:

1. Дискусія: чи є ЄС «наддержавою»?
2. Порівняння ЄС з іншими інтеграційними об'єднаннями.
3. Роль інституцій ЄС.
4. Кейс: ЄС і Брекзїт.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Есе: «ЄС як міжнародний актор».
2. Проаналізувати Лісабонський договір.
3. Таблиця «Етапи інтеграції ЄС».

Рекомендована література: [1, 2, 6, 11, 12, 57]

Тема 2. Історія створення і розширення Європейського Союзу

План лекційного заняття:

1. Передумови інтеграції після Другої світової війни.

2. Паризький і Римський договори.
3. Механізм розширення ЄС.
4. Політичні та економічні наслідки.
5. Східне розширення.

План семінарського заняття:

1. Обговорення: причини інтеграції у 1950-х рр.
2. Копенгагенські критерії.
3. Позитиви і ризики розширення.
4. Кейс: вступ країн Балтії.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Таблиця «Хвилі розширення ЄС».
2. Реферат: роль Німеччини та Франції.
3. Аналіз впливу на Україну.

Рекомендована література: [2, 6, 11, 13, 15, 18]

Тема 3. Компетенція Європейського Союзу у сфері торгівельно-комерційної політики

План лекційного заняття:

1. Правові основи спільної торговельної політики.
2. Розподіл компетенцій між ЄС та державами.
3. Механізми укладення угод.
4. Судова практика ЄС у сфері торгівлі.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Огляд рішень Суду ЄС.
2. Підготувати приклади зовнішніх торговельних угод.
3. Короткий конспект статей ДФЄС.

Рекомендована література: [6, 10, 11, 12, 54, 58]

Тема 4. Політика сприяння розвитку Європейського Союзу

План лекційного заняття:

1. Зовнішня допомога ЄС.
2. Інструменти фінансування розвитку.
3. Співпраця з міжнародними організаціями.
4. Пріоритети сучасної політики розвитку.

План семінарського заняття:

1. Роль ЄС у розвитку Африки та Азії.
2. Порівняння з політикою США.
3. Кейс: гуманітарні програми ЄС.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Реферат: політика розвитку ЄС.
2. Аналіз програм ЄС з Україною.
3. Підготувати презентацію про DEVCO.

Рекомендована література: [1, 6, 12, 18, 42, 57]

Тема 5. ЄС як громадянська та нормативна сила

План лекційного заняття:

1. Концепція «нормативної сили ЄС».
2. Цінності і права людини як основа зовнішньої політики.
3. Інструменти поширення європейських норм.
4. Критика концепції нормативної сили.

План семінарського заняття:

1. Дискусія: чи є ЄС «м'якою силою»?
2. Приклади застосування європейських стандартів.
3. Кейс: розширення ЄС і права людини.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Есе: «ЄС як нормативна сила».
2. Огляд праць Ian Manners.
3. Таблиця прикладів застосування норм ЄС.

Рекомендована література: [6, 11, 12, 14, 42, 57]

Тема 6. Судова практика та міжнародні угоди ЄС

План лекційного заняття:

1. Роль Суду ЄС у формуванні права.
2. Вплив судових рішень на політику.
3. Міжнародні угоди ЄС.
4. Взаємодія із СОТ, ООН, іншими організаціями.

План семінарського заняття:

1. Кейс: рішення Суду ЄС у сфері торгівлі.
2. Дискусія: чи формує Суд політику ЄС?
3. Приклади міжнародних угод.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Огляд практики Суду ЄС.
2. Підготувати приклади угод ЄС.
3. Конспект ключових справ.

Рекомендована література: [6, 10, 11, 12, 54, 58]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. «СПІЛЬНА ЗОВНІШНЯ ТА БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ЄС: ПРАВОЗАХИСНИЙ І МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТИ»

Тема 7. Інституційна основа зовнішньої політики ЄС

План лекційного заняття:

1. Європейська рада, Рада ЄС, Єврокомісія та Європейський парламент.
2. Європейська служба зовнішніх дій.
3. Роль Верховного представника ЄС.

План семінарського заняття:

1. Обговорення: баланс інституцій у зовнішній політиці.
2. Кейс: криза в Лівії та роль інституцій.
3. Дискусія: ефективність ЄС у кризових ситуаціях.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Реферат: структура Європейської служби зовнішніх дій.
2. Конспект статей ДФЄС.
3. Підготувати схему інституційної системи.

Рекомендована література: [6, 10, 11, 12, 18, 42]

Тема 8. Спільна зовнішня та безпекова політика

План лекційного заняття:

1. Передумови створення політики.
2. Основні інструменти СЗПБ.
3. Миротворчі операції ЄС.
4. Виклики для безпеки Європи.

План семінарського заняття:

1. Дискусія: чи є СЗПБ ефективною?
2. Аналіз місій ЄС у Боснії та Косово.
3. Порівняння з НАТО.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Реферат: історія СЗПБ.
2. Огляд миротворчих операцій.
3. Аналіз відносин ЄС і НАТО.

Рекомендована література: [1, 6, 12, 18, 30, 42]

Тема 9. Спільна торгівельно-комерційна політика

План лекційного заняття:

1. Зовнішня торгівля як компетенція ЄС.
2. Механізми укладення торговельних угод.
3. Приклади сучасних угод (СЕТА, DCFTA).

План семінарського заняття:

1. Обговорення: значення торгівлі для ЄС.
2. Кейс: Угода з Канадою.
3. Дискусія: чи виграє Україна від DCFTA?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Реферат: торговельні угоди ЄС.
2. Огляд практики СОТ і ЄС.
3. Підготувати приклади економічної дипломатії.

Рекомендована література: [6, 11, 12, 18, 42, 54]

Тема 10. Права людини в міжнародних відносинах ЄС

План лекційного заняття:

1. ЄС як гарант прав людини.
2. Європейська хартія основних прав.
3. Зовнішній вимір політики у сфері прав людини.

План семінарського заняття:

1. Дискусія: чи дотримується ЄС власних стандартів?
2. Кейс: санкційна політика ЄС.
3. Аналіз співпраці з Радою Європи.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Реферат: права людини у праві ЄС.
2. Огляд політик ЄС щодо третіх країн.
3. Презентація: ЄС і права людини в Україні.

Рекомендована література: [6, 10, 11, 12, 42, 54]

Тема 11. Вплив міжнародного права на політику ЄС

План лекційного заняття:

1. Взаємодія міжнародного і європейського права.
2. Роль ООН і Ради Європи.
3. Приклади впливу міжнародного права на політику ЄС.

План семінарського заняття:

1. Обговорення: чи суперечить право ЄС міжнародному праву?
2. Аналіз кейсів Суду ЄС.
3. Дискусія: примат міжнародного чи європейського права?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Реферат: ЄС і міжнародне право.
2. Огляд співпраці з міжнародними організаціями.
3. Кейс: ЄС і Паризька кліматична угода.

Рекомендована література: [6, 11, 12, 18, 42, 57]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ ІІІ. «ЗОВНІШНІ ВІДНОСИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ДЕРЖАВАМИ ТА РЕГІОНАМИ СВІТУ»

Тема 12. Відносини ЄС і США

План лекційного заняття:

1. Історія трансатлантичних відносин.
2. Співпраця в сфері безпеки та економіки.
3. Виклики у відносинах ЄС–США.

План семінарського заняття:

1. Обговорення: чи існує «трансатлантична єдність»?
2. Кейс: ЄС і адміністрація Дональда Трампа.

3. Дискусія: перспективи співпраці після 2022 р.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Реферат: сучасний стан відносин ЄС–США.
2. Презентація: співпраця в сфері безпеки.
3. Аналіз економічних угод.

Рекомендована література: [1, 2, 6, 12, 18, 55]

Тема 13. Зовнішня політика ЄС з країнами Азії

План лекційного заняття:

1. Відносини з Китаєм.
2. Співпраця з Японією та Кореєю.
3. Роль ЄС у Південно-Східній Азії.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Реферат: відносини ЄС–Китай.
2. Огляд співпраці з Японією.
3. Короткий конспект торговельних угод.

Рекомендована література: [6, 11, 12, 18, 42, 57]

Тема 14. ЄС і країни Африки, Карибського басейну та Середземномор'я

План лекційного заняття:

1. Політика співпраці з АКТ.
2. Середземноморське партнерство.
3. Сучасні виклики співпраці.

План семінарського заняття:

1. Які основні принципи та механізми співпраці Європейського Союзу з країнами Африки, Карибського басейну та Тихоокеанського регіону (АКТ)?
2. Яке значення має Котонуйська угода для розвитку відносин між ЄС та країнами АКТ?
3. У чому полягає сутність і основні цілі Середземноморського партнерства Європейського Союзу?
4. Які сучасні політичні, економічні та безпекові виклики впливають на співпрацю ЄС з країнами Африки та Середземноморського регіону?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Реферат: політика співпраці ЄС з АКТ.
2. Презентація: середземноморські ініціативи.
3. Короткий огляд угоди Котону.

Рекомендована література: [1, 6, 11, 12, 18, 42]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. «ЗОВНІШНІ ВІДНОСИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ДЕРЖАВАМИ ТА РЕГІОНАМИ СВІТУ»

Тема 15. ЄС у контексті східного розширення

План лекційного заняття:

1. Причини східного розширення.
2. Вплив на політику ЄС.
3. Проблеми інтеграції нових членів.

План семінарського заняття:

1. Які політичні, економічні та безпекові причини зумовили східне розширення Європейського Союзу?
2. Яким чином східне розширення вплинуло на внутрішню та зовнішню політику ЄС?
3. Які основні труднощі виникли у процесі інтеграції нових держав-членів до Європейського Союзу?
4. Які наслідки східного розширення ЄС для міжнародних відносин у Європі та для країн-кандидатів?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Таблиця «Східне розширення ЄС».
2. Реферат: проблеми інтеграції.
3. Огляд політичних наслідків.

Рекомендована література: [2, 6, 11, 13, 15, 18]

Тема 16. Відносини ЄС та України

План лекційного заняття:

1. Етапи відносин Україна–ЄС.
2. Угода про асоціацію та ЗВТ.
3. Перспективи членства України.

План семінарського заняття:

1. Дискусія: майбутнє України в ЄС.
2. Кейс: Угода про асоціацію.
3. Аналіз реформ в Україні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

1. Реферат: сучасний стан відносин.
2. Презентація: імплементація угоди.
3. Огляд перспектив членства.

Рекомендована література: [1, 2, 6, 11, 12, 18]

6. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕНУ)

1. Поняття та особливості правосуб'єктності Європейського Союзу.
2. Чим відрізняється міжнародна правосуб'єктність ЄС від держав та міжнародних організацій?
3. Основні етапи становлення ЄС як суб'єкта міжнародних відносин.
4. Які механізми прийняття рішень визначають зовнішню діяльність ЄС?
5. Охарактеризуйте роль ЄС у системі сучасних міжнародних відносин.
6. Які були передумови створення Європейського Союзу?

7. Охарактеризуйте Паризький та Римський договори.
8. Хвилі розширення ЄС: політичні та економічні наслідки.
9. Яке значення мали Копенгагенські критерії для вступу нових держав?
10. Як розширення вплинуло на позиції ЄС у світі?
11. Які сфери віднесені до виключної компетенції ЄС?
12. Сутність та завдання спільної торгівельно-комерційної політики.
13. Які механізми реалізації компетенцій ЄС у міжнародних економічних відносинах?
14. У чому відмінність компетенцій ЄС від компетенцій держав-членів?
15. Що таке політика розвитку ЄС і які її основні цілі?
16. Які інструменти застосовує ЄС у сфері міжнародного розвитку?
17. Приклади співпраці ЄС з країнами, що розвиваються.
18. Поняття «громадянська сила» (civilian power) і «нормативна сила» (normative power).
19. У чому виявляється нормативний вплив ЄС на інші держави?
20. Приклади використання ЄС «м'якої сили» у міжнародних відносинах.
21. Яка роль Суду ЄС у міжнародних відносинах?
22. Особливості судової практики Суду ЄС у справах із зовнішньополітичним виміром.
23. Види міжнародних угод, які укладає ЄС.
24. У чому полягає значення Лісабонського договору для зовнішніх угод ЄС?
25. Інституційна основа формування зовнішньої політики ЄС.
26. Які функції у сфері зовнішньої політики виконує Європейська рада?
27. Роль Високого представника ЄС із закордонних справ та політики безпеки.
28. Сутність Спільної зовнішньої та безпекової політики (СЗБП).
29. Які напрями діяльності охоплює СЗБП?
30. Приклади участі ЄС у миротворчих і кризових операціях.
31. Які виклики стоять перед СЗБП у XXI ст.?
32. Характерні риси спільної торгівельно-комерційної політики ЄС.
33. Угода СОТ і її значення для політики ЄС.
34. Укладання угод про вільну торгівлю від імені ЄС.
35. Як ЄС регулює зовнішню торгівлю стратегічними товарами?
36. Роль ЄС у сфері захисту прав людини на міжнародній арені.
37. Які документи визначають права людини у політиці ЄС?
38. Політика ЄС щодо захисту прав людини в країнах-партнерах.
39. Приклади санкційної політики ЄС у сфері прав людини.
40. Як міжнародне право впливає на політику ЄС?
41. Які механізми імплементації норм міжнародного права у ЄС?
42. Роль Європейського суду з прав людини у співпраці з ЄС.
43. Чи є ЄС прикладом регіоналізації міжнародного права?
44. Основні напрями відносин ЄС і США.
45. Як трансатлантичні відносини впливають на міжнародну систему?
46. Приклади торговельно-економічної співпраці між ЄС і США.
47. Чи можна вважати ЄС і США стратегічними союзниками?
48. Політика ЄС щодо Китаю: співробітництво і суперництво.
49. Відносини ЄС з Японією та Південною Кореєю.
50. Які виклики постають у відносинах ЄС з країнами Південно-Східної Азії?
51. Політика ЄС щодо Африки: основні пріоритети.
52. Яке значення має Котонуйська угода для співпраці з країнами АКТ?
53. Роль ЄС у стабілізації Середземноморського регіону.
54. Політика ЄС у контексті східного розширення.
55. Які критерії повинні виконати країни-кандидати?
56. Виклики та перспективи майбутніх розширень ЄС.
57. Основні етапи розвитку відносин Україна – ЄС.

58. Яке значення має Угода про асоціацію для України?
 59. Євроінтеграційні прагнення України в умовах війни.
 60. Перспективи повноправного членства України в ЄС.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Модулі	Змістовний модуль 1						Допуск – 50 балів	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу - 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	18								
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6			
Семінарське заняття	2	2	-	2	2	2			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи								
Модульна контрольна робота	3								
Індивідуально-консультаційна робота	5								
	Змістовний модуль 2								
Загальна кількість балів за модулем №2	15								
Теми	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T.11			
Семінарське заняття	2	2	2	2	2	2			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи								
Модульна контрольна робота	3								
Індивідуально-консультаційна робота	0								
	Змістовний модуль 3								
Загальна кількість балів за модулем №3	17								
Теми		T.12	T.13	T.14	T.15	T.16			
Семінарське заняття		2	-	-	-	2			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи								

Модульна контрольна робота	3			
Індивідуально-консультаційна робота	5			
Підсумковий тестовий контроль на порталі дистанційної освіти Moodle	5			

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях

Максимальна кількість балів отриманих здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 3 бали (табл. 7.1). Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Таблиця 7.1

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	2
Оцінюється робота здобувача, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	1,5
Оцінюється робота здобувача, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Формою проміжного поточного контролю є модульні контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 5 балів (табл. 7.2).

Таблиця 7.2

Розподіл балів за різні види завдань в межах модульної контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичні питання	1
Тестовий блок	1
Практичні завдання	1
Всього	3

Критерії оцінювання індивідуально-консультаційної роботи

Індивідуально-консультаційна робота проводиться у формі реферату, презентації, проєктів або в інших формах описаних робочою програмою або методичною розробкою і оцінюється від 0 до 5 балів (табл. 7.3).

Таблиця 7.3

Шкала оцінювання індивідуально-консультаційної роботи здобувачів вищої освіти

Критерії оцінювання	Кількість балів
Послідовність, логічність написання реферату, а також підготовки по ньому презентації та, відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.	5
Послідовність, логічність написання реферату, але без підготовки презентації.	4
Не написання реферату та презентації по ньому.	0

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та підсумкового контролю (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ Moodle (максимально до 5 балів).

Неформальна освіта

Таблиця 7.4

Шкала та критерії перезарахування результатів навчання, здобутих в неформальній освіті здобувача (до 25% обсягу контактних годин дисципліни)

Кількість балів	Форма заняття та діяльності	Критерії оцінювання	Рекомендовані ресурси для здобуття результату
5	Індивідуально-консультаційна робота	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату обсягом 30 годин (1 кредит ECTS) або більше	онлайн курси https://www.dpu.edu.ua/osvita/neformalnainformalna-osvita
3	Семінарське заняття	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату за темою заняття	онлайн курси на платформі EdERA, Прометеус тощо. Онлайн курси мережевої академії Cisco (https://www.netacad.com/) тощо
0		Відсутній результат або результат не відповідає тематиці дисципліни	

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

- Гаазька конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додатки до неї, Гаага: Міжнародний документ від 18.10.1907 р., поточна редакція від 18.10.1907 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#n2.
- Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_264
- Декларація про доповнення Хартії про особливе партнерство між Організацією Північно-Атлантичного договору та Україною, підписаної 9 липня 1997 року від 21 серпня 2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_021#Text
- Декларація про запобігання та уникнення спорів і ситуацій, які можуть загрожувати

- міжнародному миру та безпеці, і про роль ООН в цій галузі 1988 р. URL: <https://regulation.gov.ua/documents/id207165>.
5. Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства) : Договір Європейського економічного співтовариства від 25 берез. 1957 р. : станом на 1 січ. 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text
 6. Єдиний державний реєстр Міжнародних організацій, членом яких є Україна - <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/uchast-u-mizhnarodnihorganizacijah>
 7. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015
 8. Заключний акт Ради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 р. № 994_055. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055#Text
 9. Іваницька О.П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ГВОРИ, 2018. 444 с.
 10. Історія міжнародних відносин : підруч. І. В. Алексєнко, А. Х. Маргулов , І. А. Єремєєва , М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 228 с.
 11. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. К.: Видавництво Наш Формат, 2020. 320 с.
 12. Конвенція про запобігання злочинам геноциду та покарання за нього. 09.12.1948. URL: https://data.rada.gov.ua/laws/show/995_155#Text
 13. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів.
 14. Міжнародний документ від 14.12.1973. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_389#Text
 15. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 11 листоп. 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
 16. Паризька угода від 12 грудня 2015 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161#Text
 17. Північноатлантичний договір від 4 квітня 1949 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_008#Text
 18. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#>
 19. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 лип. 2010 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
 20. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>.
 21. Про основи національної безпеки : Закон України № 2091-VIII від 8 черв. 2017 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2091-19#n6>.
 22. Про Основні напрями зовнішньої політики України: Постанова Верховної ради України від 2 липня 1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3360-12#Text>
 23. Про ратифікацію Віденської конвенції про дипломатичні зносини: Указ Президії Верховної ради Української РСР від 21 бер. 1964 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/199a-06#Text>
 24. Про ратифікацію Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: Закон України від 10 листоп. 1994 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/237/94-%D0%B2%D1%80#Text>
 25. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-VI : станом на 7 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>.
 26. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року»: Указ Президента України від 11 серпня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>
 27. Про Стратегію комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до 2025

року: Указ Президента України №348/2021 від 11 серпня 2021 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3482021-39617>

28. Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки : Закон України від 23 квітня 1999 р. № 613-XIV : станом на 28 груд. 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/613-14#Text>.
29. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 09 травня 1992 р. : станом на 29 жовт. 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text.
30. Співробітництво з НАТО: правові аспекти. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_951.
31. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
32. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text
33. Хартія Європейської безпеки. Стамбул, 18 листоп. 1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_166
34. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору від 9 липня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002#Text

Допоміжна:

35. Бандурка О. М., Швець Д. В., Бурдін М. Ю., Головка О. М. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки. Харків: Майдан, 2020. 618 с.
36. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її геостратегічні імперативи. К.: Видавництво Фабула, 2020. 288 с.
37. Булик М.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика Китаю в історичній ретроспективі : навч. посібник / М.В. Булик, Н.В. Гаврилова; М-во освіти і науки України, Маріупол. держ. ун-т, Іст. ф-т. Київ : Ліра-К, 2021. 232 с.
38. Гайко О. С. Демографічні процеси в сучасному світі як чинник міжнародної безпеки. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Питання політології» 2021. № 38. с. 83-88. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2020-38-10>
39. Лікарчук Д. Роль міжнародних організацій у врегулюванні зовнішньополітичних конфліктів. Міжнародні відносини: теоретикопрактичні аспекти, 2020, №5, 35–44. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.5.2020.203663>
40. Лісабонський договір: роз'яснення. Представництво Європейського Союзу в Україні. URL: <http://eu.prostir.ua/library/238201.html>
41. Ми робимо свій визначальний крок, підписуючи заявку України на вступ у пришвидшеному порядку до НАТО: звернення Президента Володимира Зеленського від 30 верес. 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/news/mirobimo-svij-viznachalnij-krok-pidpisuyuchi-zayavku-ukrayi-78173>
42. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації. 21.12.1965. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_105
43. Міжнародний Пакт про громадянські і політичні права 1966 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
44. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник. Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін. К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
45. Панфілов О. Ю., Петрова Л. О. Фактор воєнної сили в сучасних міжнародних відносинах. "Вісник НУОУ імені Ярослава Мудрого". Серія:Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 2020, 4(47), с. 112–126. URL: <https://doi.org/10.21564/2075-7190.47.218965>
46. Примуш М. В., Осмолівська А. О. Політико-правові аспекти міжнародних конфліктів кризь

ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
міжнародного права та права
Європейського Союзу
від _____ 20__ р. № _____.

Укладач:

О. Косілова, д. ю. н., к. політ. н.,
доцент, професор кафедри
міжнародного права та права
Європейського Союзу

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

(протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	Дата засідання кафедри	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП